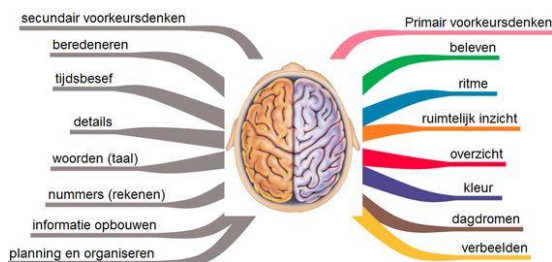

Hoogbegaafden, visuele informatieverwerking (beelddenken) en schooluitval

Krista Rigtering 29-09-2021

Leerplichtambtenaar en beleidsadviseur Leerplicht/RMC en leerlingenvervoer Gemeente Rhenen

In onze gemeente zien wij momenteel een groeiend aantal kinderen en jongeren die uitvallen op school, omdat zij hoogbegaafd zijn en daardoor voor hen het regulier onderwijs niet aansluit. Het kan zijn dat zij al op hele jonge leeftijd uit vallen. Soms stranden ze, na afgestroomd te zijn van VWO naar HAVO, naar VMBO en zijn ze hun motivatie en veerkracht helemaal kwijt. Anderen willen wel naar voltijd hoogbegaafden onderwijs en sommigen willen helemaal niets meer met school te maken hebben. Gelukkig zijn er ook een heleboel hoogbegaafde leerlingen die zich, met hier en daar wat aanpassingen, prima redden op het regulier onderwijs.

In de periode dat ik voor de klas stond en toen ik later een eigen praktijk had voor remedial teaching en studietoetsing, kwam ik veel leerlingen tegen die het niet redden op school. De manier van lesgeven sloot niet aan bij hun manier van informatie verwerking. Als ik de lesstof op een andere manier aanbood, kon de leerling het wel onthouden. Ik bleek op dezelfde manier informatie

te verwerken, namelijk vooral visueel. Ik ben cursussen gaan volgen en voor mij vielen toen alle puzzelstukjes in elkaar, ik bleek een zogenaemde 'beelddenker'.

Er is weinig tot geen wetenschappelijk bewijs voor 'beelddenken', maar de methodes bewijzen zichzelf. Zo heeft de universiteit van Amsterdam, samen met Bureau Bezem, onderzoek gedaan naar de leerstrategieën van Beeld en Brein. Het bleek dat deze methode geschikt was voor leerlingen met een visuele informatieverwerking en auditief/verbale informatieverwerking, wat zorgt voor een vooruitgang van zo'n 45 tot 50%. In dit onderzoek werd vooral het werken met de kleurenmethode en mindmappen onderzocht. wo.leerstrategie.beelddenken.pdf (beeldenbrein.nl)

Al snel ben ik, in samenwerking met ECLG (expertisecentrum leren & gedrag) en vooral vanuit mijn eigen ervaringen en leerstrategieën, mijn eigen methode gaan ontwikkelen; 'Rechts Inhalen', want beelddenkers halen rechts in! Een methode die leerlingen leert zelf de leerstof om te zetten naar leerstof die wel bij hen aansluit. We gebruiken veel visualisatie, kleuren, mindmaps en overzichten. Daarnaast is top-down werken ontzettend belangrijk. Ter illustratie: in het reguliere onderwijs werkt men vooral 'bottom-up'. Dat betekent dat een kind steeds een beetje kennis en/of vaardigheden aangeboden wordt. Uiteindelijk beheerst een leerling dan alles.

Voor iemand die 'top-down' denkt werkt dit heel verwarrend. Deze leerling wil eerst weten wat het grote geheel is en vraagt zich vervolgens af: "waar gaan we heen?". Zolang hij dat grote geheel niet ziet, kan hij alle kleine stukjes niet plaatsen in zijn geheugen. De leerling kan dan niet automatiseren en denkt dat er legio mogelijkheden zijn, bijvoorbeeld voor breuken. In deze methode bieden we daarom eerst het grote geheel aan, wat vaak lang niet zo groot is als de leerling denkt.

?	Teller $\frac{1}{4}$ Noemer	
+ -	<ul style="list-style-type: none"> Alleen bovenste (tellers) optellen of aftrekken Noemers moeten gelijk zijn! $\frac{1}{2} + \frac{1}{3} = \frac{3}{6} + \frac{2}{6} = \frac{5}{6}$ 	
x	<ul style="list-style-type: none"> Noemers mogen ongelijk zijn! 	<ul style="list-style-type: none"> Delen door een breuk is vermenigvuldigen met het omgekeerde! (2^e breuk omkeren!)
=	$\frac{2}{8} + \frac{1}{3} = \frac{6}{24} + \frac{8}{24} = \frac{14}{24} = \frac{7}{12}$	
<	<ul style="list-style-type: none"> Halen eruit halen: Hoe vaak kan de noemer in de teller? Wat blijft er over? Kleiner maken: Deel de teller en de noemer door hetzelfde getal. 	$\frac{12 \times 5}{5 \times 7} = \frac{12}{7}$ $\frac{6}{24} = \frac{1}{4}$ $\frac{24}{24} = \frac{1}{1}$

Er zijn meerdere methodes die deze manier van werken aanbieden, zoals mijn eigen methode 'Rechts Inhalen', maar ook de methode 'Ik leer anders', de 'Matrixmethode', het 'Wereldspel' en de 'Kernvisiemethode'.

In de praktijk kwam ik erachter dat juist veel hoogbegaafde leerlingen, maar ook autistische leerlingen, leerlingen met TOS of aandachts- en concentratiestoornissen, veel baat hebben bij deze methode. Het huidige schoolsysteem sluit niet aan bij deze manier van informatie verwerken en de leerling raakt gefrustreerd. Hij doet ontzettend zijn best, maar dat helpt niet. Uiteindelijk kan de leerling zijn motivatie verliezen of denken dat hij/zij dom is.

Ik begin daarom altijd het gesprek met een uitvallende, uitgebluste leerling met de vraag: "Wat zou jij graag willen?" of we zoeken samen naar iets wat deze leerling wel leuk vindt. Daar beginnen we dan mee om het vlammetje weer een beetje aan te krijgen. We denken samen out-of-the-box en ik probeer uit te leggen wat wellicht de oorzaak is van zijn/haar uitgeblust zijn. We kijken wat de leerling echt nodig heeft en kijken ook wat er dan op schoolgebied mogelijk is.

Dit out-of-the-box denken en creatieve, nieuwe en soms zelfs onwaarschijnlijke oplossingen bedenken is echt mijn ding. Ik word er zo blij van als een leerling weer blij wordt, als je hem/haar ziet opveren bij wat er wellicht mogelijk is, maar ook al wanneer hij/zij gewoon serieus genomen wordt en echt mag meepraten.

Natuurlijk kan ik dit alles niet in mijn eentje als leerplechtambtenaar. We betrekken eigenlijk altijd het Centrum Jeugd en Gezin (wijkteam) en hulpverleners, gespecialiseerd op hoogbegaafdheid bij de gesprekken.

Mijn boodschap is dan ook: bedenk dat veel hoogbegaafden informatie anders verwerken en anders met allerlei situaties in het leven om kunnen gaan. En, maar dat geldt voor elke leerling, neem hem/haar echt serieus. Laat ze meedenken en meepraten en veeg ideeën niet zomaar van tafel omdat ze niet gangbaar zijn.